

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

13 maart 2007

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de overeenkomst
tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
en de Federale Democratische Republiek Ethiopië
inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen,
ondertekend te Brussel op 26 oktober 2006**

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	11
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	15
Advies van de Raad van State	19
Ontwerp van decreet	23
Bijlage: BLEU-overeenkomst	27
– Nederlandse tekst	29
– Engelse tekst	41

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomst

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen die niet de rechtszekerheid en politieke stabiliteit van de OESO-landen hebben, als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcrederedienst. Voor de Nationale Delcrederedienst is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. Deze dienst kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Zij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale BLEU-verdragen ‘inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen’ bevestigen onder meer het principe dat investeringen slechts kunnen worden onteigend/bepaald in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan en als er een passende, efficiënte vergoeding wordt uitgekeerd, dat wil zeggen een vergoeding die kan worden gerepatriëerd. Ook de risico's ‘oorlog’ en ‘opstand’ worden aangeraakt. De verdragen huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Ten slotte is in de verdragen een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de

UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Ook werd een verwijzing naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingorganen van de internationale Kamer van Koophandel te Stockholm en te Parijs opgenomen in de investeringsovereenkomst.

Deze investeringsverdragen zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit/risico.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde ‘gemengde’ karakter van de investeringsovereenkomsten die door de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) gesloten worden, werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. De overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6,

§1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland

Economische gegevens

De federale republiek Ethiopië wordt sinds mei 1991 door het Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPDRF) bestuurd. In 1994 kreeg het een grondwet en de eerste verkiezingen met meerdere partijen werden georganiseerd in 1995. Er leven 74,7 miljoen mensen in Ethiopië.

Op 24 mei 1993 werd Eritrea – de meest noordelijke provincie – onafhankelijk. De vredesovereenkomst van 12 december 2000 maakte een einde aan het grensconflict tussen beide staten. Toch is er nog een lange weg te gaan naar de normalisatie van hun relatie.

De economie kampt nog steeds met de naweeën van het conflict met Eritrea en de overgang van een oorlogs- naar een vredeseconomie. De hoge militaire uitgaven gingen ten koste van investeringen in de infrastructuur en de sociale sectoren. Het begrotings- en het financieringstekort liepen hoog op en bedreigden de macro-economische stabiliteit die was ontstaan in de periode 1992-1998. Het imago van Ethiopië als potentiële handelspartner en investeringsland liep zware klappen op. Toch zijn er tekenen van herstel merkbaar. Herstructurering en diversificatie vormen een gigantische uitdaging waarbij buitenlandse hulp absoluut noodzakelijk is.

Landbouw is goed voor 43% van het BNP, voor 63% van de uitvoer en voor 80% van de tewerkstelling. De landbouw, die zo vitaal is voor de overleving van de

bevolking, wordt vaak getroffen door perioden van grote droogte. Drie voedselcrisissen teisterden Ethiopië: in 1974, 1984 en 2003. Het landbouwland wordt bovendien nog met achterhaalde technieken bewerkt. De regering ontvouwde dan ook een aantal plannen om de landbouw te versterken en te beschermen tegen de nefaste droogten: onder andere de 'Rural development strategy', 'Food Security Strategy' en 'Agricultural-development-led Industrial Strategy'. De afhankelijkheid van koffie maakt Ethiopië bovendien zwak op de internationale wereldmarkt. Het is het belangrijkste exportproduct van Ethiopië, samen met andere landbouwgoederen zoals levende dieren, huiden, oliezaden, katoen, granen, bloemen, groenten.

De industriële sector – waaronder voornamelijk kleine en middelgrote producenten, ambachtelijke ondernemingen, mijnbouwbedrijven, bouwfirma's, elektriciteit- en waterondernemingen – vertegenwoordigt zo'n 12% van het Ethiopische BBP.

De dienstensector, waaronder horeca en toerisme, transport, communicatie, sociale dienstverlening, handel enzovoort, neemt 45% van het BBP voor zijn rekening.

De economische groei in Ethiopië is onder meer afhankelijk van de prijs van koffie op de wereldmarkten en van de wisselkoersverhouding tussen de US dollar en de Euro. In 2002-2003 was er een negatieve groei onder andere door de ineensstorting van de wereldkoffieprijs. De groei van het BBP bedroeg 11,3% in 2004, en 8,9% in 2005. De inflatie bedroeg in datzelfde jaar 2005 6,8%, wat zeer behoorlijk is gelet op het feit dat Ethiopië behoort tot de minst ontwikkelde landen (MOL). In 2003 bedroeg de inflatie nog 15,1%.

Buitenlandse handel

De belangrijkste klanten van Ethiopië zijn Duitsland (15,5%), China (10,5%), Japan (8,5%), Saoedi-Arabië (6,9%), Djibouti (6,8%), Zwitserland (6,4%), Italië (5,9%), USA (5,5%) en Nederland (4,2%). Voornaamste exportproducten zijn in dalende volgorde van belang: koffie (42,6% van het gehele exportpakket), oliezaden, qat (soort verdovend middel), dierenhuiden, goud, peulvruchten, fruit en groenten, vlees en vleesproducten, granen.

De belangrijkste leveranciers aan Ethiopië zijn Saoedi-Arabië (14,7%), China (12,6%), USA (12,4%), India (6,7%) en Italië (4,6%). Voornaamste invoer-

producten zijn voedingsmiddelen, levende dieren, petroleum en van petroleum afgeleide producten, chemische producten, machines, motorvoertuigen, granen en textiel.

De Europese Unie is de belangrijkste handelspartner van Ethiopië. Achtendertig procent van de invoer in Ethiopië is afkomstig van de EU, en circa 45% van de uitvoer van Ethiopië is bestemd voor de EU.

De handelsbalans is ernstig deficitair.

Sociale gegevens

Ethiopië is een van de armste landen (behoort tot de categorie van de Minst Ontwikkelde Landen). Ethiopië staat op de 170ste plaats (op in totaal 177 landen) op de Human Development Index van de VN en behaalt daarmee een trieste score.

Ruim 12 miljoen inwoners (op een totale bevolking van circa 75 miljoen) kampen met ondervoeding. Ongeveer 3,5 miljoen mensen – vooral kinderen – zijn er zeer ernstig aan toe. Volgens het VN-kinderfonds UNICEF kampen twee van de drie kinderen met een of ander gebrek als gevolg van chronische ondervoeding. Bijna één op de tien baby's sterft vóór zijn eerste verjaardag. Volgens de Wereldbank bedraagt de kindersterfte 117 op 1000. Gevreesd wordt dat de hongerdood, die in 1984-1985 ruim een miljoen slachtoffers eiste, opnieuw zal toeslaan.

Door de slechte sociaal-economische toestand hebben de meest kwetsbare groepen bijna geen toegang tot gezondheidszorg. Ethiopië heeft de hoogste tuberculosecijfers ter wereld en ook aids neemt snel toe. Slechts 30% van de kinderen gaat naar school en het analfabetisme is zeer groot.

Mensenrechten

De regering streeft een verbetering van de mensenrechtensituatie na maar alles verloopt zeer langzaam. De politiediensten treden gewelddadig op tegen betogers en tegen leden en sympathisanten van oppositiebewegingen. Willekeurige arrestaties komen veelvuldig voor en de toestand in de gevangenissen is slecht. Volgens de niet-gouvernementele organisatie (ngo) Human Rights Watch (HRW) verkiezen de internationale donoren te zwijgen over de schendingen van de mensenrechten. Zij willen de broze, relatieve vrede steunen in een woelige regio. Bovendien

willen zij ook niet de Ethiopische medewerking verliezen in de strijd tegen het terrorisme.

In zijn rapport 2003 zegt Amnesty International dat de politie meer dan 230 betogers doodschoot in het zuidelijke Oromia. Daarnaast wordt nog melding gemaakt van folteringen, verkrachtingen, executies, arrestaties van journalisten en critici en langdurige gevangenschap zonder vorm van proces. In verschillende gevallen werd de doodstraf uitgesproken maar er werden geen terechtstellingen gemeld.

De perswet, waarin drie zaken verboden zijn, namelijk het tegen elkaar opzetten van verschillende nationaliteiten en/of godsdiensten, het oproepen tot geweld en het verspreiden van porno, wordt door de overheid strikt geïnterpreteerd. Journalisten worden regelmatig voor korte tijd opgepakt.

Buitenlands (handels)beleid

Ethiopië is lid van Comesa, 'Common Market of Eastern and Southern Africa', opgericht in 1993 en in werking getreden in 1994. Volgende landen zijn lid: Angola, Burundi, de Comoren, DR Congo, Eritrea, Ethiopië, Kenia, Libië, Madagascar, Malawi, Mauritius, Namibië, Uganda, Rwanda, de Seychellen, Sudan, Swaziland, Tanzania, Zambia en Zimbabwe. Deze twintig landen wensen samen te werken in Comesa op volgende terreinen: handels- en douanevereenoudiging, transport, communicatie, energie, monetair en financieel systeem, landbouw, economie en op sociaal vlak. Na tien jaar bestaan is er evenwel op het vlak van de handel niet veel gerealiseerd wegens de tarifaire en niet-tarifaire belemmeringen, niet-inwisselbaarheid van de munten onderling, zware vergunningsprocedures en dergelijke meer. Niettemin worden onderling wel preferentiële tarieven toegekend.

Ethiopië is daarnaast ook lid van IGAD: Intergouvernemental Authority on Development, een Oost-Afrikaanse organisatie die al in 1986 werd opgericht met als oorspronkelijk doel samen de gevolgen van de droogten te bestrijden. Leden zijn, naast Ethiopië, Djibouti, Eritrea, Kenia, Uganda, Sudan en Somalië. Midden de jaren negentig werd IGAD een vehikel voor politieke dialoog en regionale veiligheid met drie prioriteiten: conflictpreventie, infrastructuurontwikkeling, voedselveiligheid en leefmilieubescherming.

Ethiopië is ook lid van African Union, organisatie bestaande uit 53 Afrikaanse staten, opgericht op

9 september 1999, met als doel onder andere de solidariteit onder Afrikaanse staten bevorderen en de negatieve gevolgen van de kolonisatie en apartheid bestrijden.

Ethiopië is partij bij de partnerschapsovereenkomst van Cotonou tussen de EU en de landen van Afrika, de Caraïben en de Stille Oceaan (de zogenaamde ACS-landen). Op 24 augustus 2006 werd een ontwerp van Economisch Partnerschapsakkoord (EPA) onderhandeld tussen de Europese Unie en Ethiopië, Burundi, de Comoren, DR Congo, Djibouti, Eritrea, Kenia, Madagascar, Malawi, Mauritius, Uganda, Rwanda, de Seychellen, Sudan, Zambia en Zimbabwe. Dit EPA moet de handelsovereenkomst worden tussen de EU en de ondertekenaars ter vervanging van het huidige handelsluit van de overeenkomst van Cotonou, dat in 2008 afloopt. De nieuwe EPA zou dus in 2008 in werking moeten treden. Onder het algemeen preferentieel systeem kent Ethiopië ook een bevoorrechte markttoegang onder andere in de USA, Canada, Zwitserland, Noorwegen en Japan.

Ethiopië ontvangt een omvangrijk gamma van hulp van vele donors, waaronder tal van internationale organisaties, landen en groepen van landen en ngo's, niet in het minst van de Europese Unie, gezien de extreme armoede en honger waardoor het land wordt geteisterd. Gedurende vele jaren was Ethiopië van de ACP-staten de meest bevoorrechte hulpontvangende partner van de EU. De EU-steun was vooral gericht op voedselhulp, wegen, water, voedselveiligheid en democratiseringsprocessen. De huidige focusstrategie van de EU voor Ethiopië zijn transport, macro-economische steun en opleiding voor economische hervormingen en voedselveiligheid. De Europese Investeringsbank liet zich evenmin onbetuigd (luchtvaart, textielindustrie, telecommunicatie).

Ethiopië heeft op 13 januari 2003 een aanvraag ingediend om lid te worden van de Wereldhandelsorganisatie en heeft de status van observator in de WTO.

Exportcijfers Vlaanderen - Ethiopië

De Vlaamse uitvoer naar Ethiopië is beperkt. Met een totaal van € 21,6 miljoen¹ nam Ethiopië in 2005 de 107ste plaats in op de lijst van Vlaamse uitvoerbestemmingen. Ten opzichte van 2004 betekent dit een stijging van de uitvoer van niet minder dan 79%. Belangrijkste uitvoerproducten zijn farmaceutische

producten (21%), elektrische machines (14%) en producten van de meelindustrie (10%).

Ethiopië was met € 6,8 miljoen² in 2005 de 121ste leverancier aan Vlaanderen (voornamelijk koffie wordt ingevoerd). Ook hier is een – minder spectaculaire – stijging ten opzichte van het jaar voordien, met 12,44%.

Investeringsklimaat

Ethiopië kent sedert 2 juli 2002 een investeringswetgeving met de Proclamation Act No. 280/2002 die bescherming biedt tegen privatisering en onteigening met een systeem van compensaties. Sinds 1995 (het regime van de EPDRF) is er geen geval bekend van onteigening. Ethiopië is zoals veel andere Afrikaanse landen lid van het 'Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA', dat deel is van de Wereldbank. MIGA verzekert onder andere het politieke risico van buitenlandse investeringen, verleent technische assistentie aan minder ontwikkelde landen om het investeringsklimaat te verbeteren en doet aan geschillenbeslechting in verband met investeringen via arbitrage. Ethiopië heeft ook het verdrag van de Wereldbank ondertekend 'Convention on Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States ICSID'.

Op de ranglijst 'protecting investors in' van de Wereldbank ('doing business in') scoort Ethiopië voor de investor protection index in 2006 4,3 op een waardeschaal tot 10. Ter vergelijking: Egypte en Botswana kennen dezelfde score, Argentinië krijgt 4,7, Rusland 5,3; China 5; Filippijnen 3,3. Ethiopië scoort niet slecht om een zaak op te starten: 97ste plaats (Mozambique staat bijvoorbeeld op de 140ste plaats).

Ethiopië heeft met volgende landen een bilaterale investeringsovereenkomst gesloten waardoor de investeerders een hogere bescherming genieten: China, Denemarken, Italië, Koeweit, Maleisië, Nederland, Oostenrijk, Rusland, Sudan, Tunesië, Turkije en Zwitserland.

De Delcredere dienst deelt Ethiopië in onder het hoogste commercieel risico (categorie C) en ziet het als een middelmatig politiek risico (categorie '4' op een lijst tot 7).

¹ Op een totaal bedrag aan Belgische uitvoer van € 32,88 miljoen neemt de Vlaamse uitvoer 65,5% in.

² Op een totaal bedrag aan Belgische invoer van € 7,4 miljoen neemt de Vlaamse invoer bijna 91% in.

Het Ethiopian Investment Agency is de overheidsinstelling en 'enig loket' verantwoordelijk voor de bevordering, coördinatie en facilitering van buitenlandse investeringen, weze het alle mogelijke vormen van directe buitenlandse investeringen of joint ventures met een Ethiopische partner (regering of private firma).

Een minimum van 100.000 USD moet worden geïnvesteerd in een project waarbij de buitenlandse investeerder 100% eigenaar is van de aandelen (in cash of in natura) of 50.000 USD als er samen met een Ethiopische partner in zee wordt gegaan. Als geïnvesteerd wordt in domeinen zoals engineering, architectuur, boekhoudkundige projecten en auditing of diensten van consulting, is het minimumbedrag voor een 100% buitenlandse investering 60.000 USD, respectievelijk 25.000 USD met een Ethiopische partner. Geen minimumkapitaal is vereist als de buitenlandse investeerder 75% van zijn output exporteert en de opbrengsten opnieuw investeert.

Buitenlandse investeringen worden onder andere aangetrokken via een reeks fiscale aanmoedigingsmaatregelen zoals een volledige vrijstelling van invoerrechten en andere heffingen op invoer van kapitaalgoederen van investeerders evenals de onderdelen ervan, vrijstelling van omzet- en accijnsbelastingen, vrijstelling van betaling van de winstbelasting gedurende twee tot zeven jaar³ voor investeerders in sommige prioritaire sectoren (landbouw, nieuwe productiesector, landbouwverwerkende nijverheid). Verliezen opgelopen tijdens de periode van vrijstelling van winstbelasting kunnen worden overgedragen tot na die periode.

Sinds 1998 en vooral vanaf 2002 neemt het aantal buitenlandse investeringsprojecten aanzienlijk toe. Ethiopië kent dan ook een enorm potentieel aan vooralsnog niet-geëxploiteerde investeringsmogelijkheden. Sinds de vredesakkoorden van 2000 kent Ethiopië een relatieve economische en politieke stabiliteit die bevorderlijk is voor het investeringsklimaat. Verder is ook het inflatiepeil gematigd (6,8% in 2005). Het heeft een aanzienlijk binnenlands marktpotentieel van circa 75 miljoen inwoners met een bevoorrechte markttoegang tot de EU en de USA en andere markten. De productiekosten zijn erg laag, vooral arbeid is goedkoop. Ook het klimaat (behalve de uitzonderlijke droogten) en de erg vruchtbare landbouwgrond zijn een bijkomende troef.

³ Afhankelijk van de aard van de investering, de plaats en het volume dat weer wordt uitgevoerd.

Ethiopië scoort niet goed op de Transparency International ranglijst van corruptie, het bekleedt de 137ste plaats (gedeeld met Azerbeidzjan, Liberia, Oezbekistan, Irak en Indonesië). De infrastructuur laat te wensen over, het merendeel van de arbeidskrachten is ongeschoold, Ethiopië heeft geen eigen haven, er zijn soms ernstige droogten en de grensconflicten zijn sluimerend.

De private sector wordt aangemoedigd te investeren in de meeste sectoren van de economie. Zelfs de economische sectoren die tot op heden voorbehouden waren voor de Ethiopische overheid werden recent opengesteld voor buitenlandse en binnenlandse investeerders, zoals de defensienijverheid, opwekking van energie op waterkracht en telecommunicatiediensten. Sommige sectoren zijn nog steeds exclusief voorbehouden voor eigen overheidsinvesteerders (postdiensten, distributie en levering van elektriciteit, binnenlands luchttransport met capaciteit van meer dan twintig personen) en voor eigen private investeerders (onder andere export van onbehandelde koffie, oliezaden, peulvruchten; groothandel – behalve petroleum; kleinhandel; makelarij; reparatie van voertuigen; musea; banken; radio- en tv-uitzenddiensten en binnenlands luchttransport met capaciteit tot twintig personen).

De prioritaire sectoren voor buitenlandse investeringen zijn landbouw en aanverwante activiteiten zoals flori- en horticuultuur, veestapel, visserij, bosbouw; landbouwverwerkende nijverheid; textielsector; ledernijverheid; toerisme en de bouwsector. Ook de mijnbouw (goud en andere edele metalen, zelfs gas en olie werden ontdekt) biedt interessante perspectieven.

Buitenlandse investeerders kunnen ook deelnemen aan de privatiseringsinitiatieven van de Ethiopische regering, die een onderdeel zijn van de algemene economische hervormingen. In de afgelopen tien jaar werden overheidsopdrachten uitgeschreven om 308 staatsondernemingen te privatiseren, waarvan er vandaag nog 90 geprivatiseerd moeten worden. Verder zijn nog 114 bedrijven op zoek naar strategische partners.

De landbouwsector is voor de regering de meest prioritaire sector. De regering is eigenaar van alle gronden, er is geen mogelijkheid tot privaat grondbezit in Ethiopië. Op een totaal van 73,6 miljoen hectare bebouwbare landbouwgrond is slechts 16,5 miljoen hectare of 22% in gebruik. Een kleine 80% van de gronden is nog niet bewerkt. Er worden enkel langlopende gebruiksrechten (50 tot 99 jaar) verleend,

ook aan buitenlandse investeerders. De pachtprijs is doorgaans erg laag. Een adequate infrastructuur ontbreekt doorgaans. Gronden in een straal van 100 km rond de steden hebben meestal wel een min of meer ontwikkelde infrastructuur, de boeren die het land bewerken krijgen van de regering een compensatie en worden geherhuisvest. Die gronden worden vooral vrijgemaakt voor buitenlandse investeerders in de horticuultuur- en floricultuursectoren.

Stedelijke gronden worden onderverdeeld in gronden voor industrieel gebruik en grond voor andere activiteiten. De Ethiopische regering geeft voorrang aan de uitbouw van de voorzieningen op de gronden voor industrieel gebruik (wegen, elektriciteit, water, telefoon enzovoort). Dergelijke gronden die door buitenlandse investeerders worden gebruikt voor de exploitatie van exportgerichte industrieën, zijn beschikbaar tegen lage prijzen.

De belangrijkste buitenlandse investeerders in Ethiopië zijn de EU (Frankrijk, Duitsland, Italië, Verenigd Koninkrijk), Zuid-Korea, Saoedi-Arabië en de Verenigde Staten van Amerika.

Er zijn nog geen investeringen van Belgisch/Vlaamse bedrijven in Ethiopië. Belangstelling om te investeren bestaat bij Vermaco (bouwsector, Deinze) en bij Eco-vita Laboratory (plantextracten, Ukkel). Twee particuliere Belgische investeerders zijn actief in Ethiopië.

3. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verscheidene overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid waren van de OESO.

Ethiopië behoort tot de minst ontwikkelde landen (de zogenaamde 'MOL') waarvoor de United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) in januari 2001 het initiatief genomen heeft om onderhandelingen met het oog op het sluiten van investeringsovereenkomsten te vergemakkelijken door deze te groeperen en te laten plaatsvinden in de UNCTAD-zetel in Genève. Aldus wordt het 'economisch profiel' van deze MOL beter en sneller beklemtoond. Het grote voordeel is dat onderhandelingen met een reeks MOL gevoerd worden in eenzelfde locatie. Tijdens een evaluatie- en programatievergadering d.d. 4 december 2000 nam de werkgroep 'bilaterale investeringsverdragen' het UNCTAD-voorstel aan om met dergelijke landen onderhandelingen te beginnen op basis van de BLEU-typetekst.

Van 30 juni tot 4 juli 2003 vond in Genève een vierde onderhandelingsronde plaats. De onderhandelingen met Ethiopië werden succesvol afgerond met de parafering van de ontwerp teksten op 1 juli 2003.

De overeenkomst werd opgemaakt in het Nederlands, het Frans en het Engels. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMST MET ETHIOPIË

1. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De geparafeerde overeenkomst met Ethiopië bevat slechts enkele afwijkingen die hierna worden toegelicht. Hieronder gaat een gedetailleerde bespreking van de BLEU-typetekst.

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De bescherming vindt men terug in de artikelen 3, 4 en 7 tot en met 9. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoire is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

De overeenkomstsluitende partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke door onderhandeling te regelen. Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 12

dat het geschil, naar keuze van de investeerder, voorgelegd wordt aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de staat waar de investering gedaan werd, hetzij aan internationale arbitrage. Elke partij geeft haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming om elk geschil aan dergelijke arbitrage te onderwerpen. Dit houdt in dat de partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend. Geen enkele overeenkomstsluitende partij kan hierbij als verweer aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 13 handelt over eventuele geschillen tussen de partijen wat de uitlegging of toepassing van deze overeenkomst betreft. Als een minnelijke schikking via diplomatieke weg mislukt, wordt het geschil eerst voorgelegd aan een gemengde commissie van vertegenwoordigers van de partijen. Wordt nog steeds geen oplossing gevonden, wordt het aan een college van drie scheidsrechters voorgelegd. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Die twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen aangesteld worden, kan een partij zulk verzoek richten tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Artikel 14 stelt de investeringen, die aan de overeenkomst voorafgegaan zijn, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 15 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging, in werking. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Afwijkingen van de BLEU-typetekst in de overeenkomst met Ethiopië

De meeste verschillen zijn slechts vormelijk. Zij slaan op het taalgebruik, op bepaalde feitelijke toestanden in de betrokken landen en op suggesties die de typetekst verbeteren of vervolledigen. Hier en daar werden toevoegingen ingelast op vraag van de Afrikaanse onderhandelaars.

Artikel 2.2 werd geschrapt gezien dat niets afdoet aan de algemene draagwijdte van artikel 2.1.

In artikel 4.1 wordt gesteld dat de investeerders de nationale behandeling of de behandeling van meest begunstigde natie genieten: “and” werd vervangen door “or”.

In artikel 7.3 werd bepaald dat het bedrag van de schadeloosstelling overeenkomt met de marktwaarde van de investeringen op de dag voordat de maatregelen werden bekendgemaakt. De Ethiopische delegatie verving het woord “actual” door “market” value. De BLEU kon de Ethiopische delegatie ervan overtuigen de formulering van de ontwerp tekst met betrekking tot de intresten en compensaties toch te aanvaarden.

In artikel 8 (overmakingen) werden diverse aanpassingen aanvaard die geen fundamentele wijzigingen inhouden en die door de Nationale Bank van België vooraf werden onderzocht en aanvaard.

De Engelse tekst van artikel 10 kreeg een andere titel. Bovendien werd hij uitgebreid met een geherformuleerd artikel 11.1. Daarbij werden geen essentiële inhoudelijke wijzigingen aan de typetekst aangebracht. Door de samenvoeging van artikelen 10 en 11 wordt artikel 12 uit de typetekst artikel 11 enzovoort

In artikel 11.1 “regeling van investeringsgeschillen” werd de verzoening via diplomatieke weg op Ethiopisch verzoek geschrapt. Het kan aangewezen zijn, om niet vast te leggen dat er in ieder geval kan tussengekomen worden door middel van diplomatieke kanalen bij de oplossing van commerciële geschillen tussen een staat en een investeerder. Indien nodig kan dat nog altijd gebeuren, onafgezien van de juridische oplossing die beide partijen nastreven.

In artikel 13 worden de geschillen uitgesloten die dateren van voor de inwerkingtreding van de overeenkomst.

De Ethiopische delegatie had op voorhand een politiek akkoord gevraagd en gekregen voor de sociale en milieuclausules, die integraal werden opgenomen in artikelen 5 en 6. Voor Ethiopië vormde de milieuclausule blijkbaar het grootste probleem.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Raad van State

Het dagelijks bestuur van de SERV heeft zich op 29 november 2006 aangesloten bij het voorliggende ontwerp van de regeringsbeslissing.

In zijn advies d.d. 11 januari 2007 maakte de Raad van State geen opmerkingen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Federale Democratische Republiek Ethiopië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 26 oktober 2006

DE VLAAMSE REGERING

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Federale Democratische Republiek Ethiopië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 26 oktober 2006, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

ONTWERP VAN DECREET

*De Vlaamse minister van Bestuurszaken,
Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,*

DE VLAAMSE REGERING,

Geert BOURGEOIS

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Federale Democratische Republiek Ethiopië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 26 oktober 2006, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 16 februari 2007.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

*De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen,
Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,*

Fientje MOERMAN